

Provinciale Staten van Utrecht

T.a.v. Commissie Omgevingsvisie

Betreft: Concept omgevingsverordening en NvA

IJsselstein, 14 februari 2021

Geachte Commissie,

Een stiltegebied is een kostbaar iets. Nu de stedelijke omgeving steeds drukker wordt, de stad steeds verder uitbreidt en steden en voorsteden aan elkaar groeien, wordt het belang van gebieden waar nog wel rust en stilte te vinden nog groter dan het al was. Dat geldt voor de mens maar ook voor veel diersoorten.

Daarmee dragen wij een grote verantwoordelijkheid om goed met deze gebieden om te gaan. Een verantwoordelijkheid ook naar toekomstige generaties. De stiltegebieden staan echter onder zware druk. In onze eigen provincie is sinds 2002 meer dan 30% van het stiltegebied verdwenen¹. En een stiltegebied was altijd al een schaars goed.

Waar alles gericht zou moeten zijn op het behouden van wat er nog wel is, introduceert de concept omgevingsverordening die nu voorligt een nieuwe levensgrote bedreiging voor de stiltegebieden. Met deze verordening wordt het mogelijk om grote windturbines in stiltegebieden te plaatsen. Een aantal gemeentes heeft hierop vooruitlopend nu al plannen gepresenteerd met zoeklocaties in het nabije stiltegebied. Een bijzonder cope-landschap dat sinds het ontstaan in de 10^e eeuw altijd behouden is gebleven en ook cultuur-historisch van grote waarde is. IJsselstein spreekt over 9 megaturbines van 240m hoogte en ook Lopik heeft plannen voor hetzelfde gebied. Moet u zich dat eens proberen voor te stellen in een stiltegebied. Zodra u als Provincie de deur op een keur zet, staan gemeentes klaar om deze weg te gaan. De concept nota van antwoord geeft op dit punt alleen maar meer reden tot zorg.

Wat in de concept verordening staat aan waarborgen is flinterdun. Er wordt gesproken dat “voor wat betreft de effecten op het stiltegebied zoveel mogelijk (wordt) aangesloten op de doelstelling voor het geluidsniveau in stiltegebieden”. En “de windturbines worden zodanig opgesteld dat de effecten op het Stiltegebied zo beperkt mogelijk zijn”. Verder moeten de windturbines regionaal worden afgestemd en geldt er een opruimverplichting.²

Niet bepaald harde voorwaarden. Zoveel als mogelijk aansluiten op een doelstelling... Wat zegt dat nu eigenlijk? En de effecten zullen zo beperkt mogelijk zijn...? Ik denk dat niemand van ons privé een contract zou sluiten met laten we zeggen een aannemer voor een verbouwing op basis van zulke voorwaarden.

¹ Zie Onderzoek naar stiltegebiedenbeleid (oktober 2016), Randstedelijke Rekenkamer en onderzoek van de Volkskrant (november 2020)

²Zie paragraaf 9.26

De gewiekste commerciële partijen die in de windmolenparken actief zijn, zullen weinig moeite hebben om tussen deze voorwaarden door te manoeuvreren³.

Een windturbine past niet in een stiltegebied. Ze vereisen planologisch niet voor niets een industriële bestemming. Het geluidsniveau dat ze produceren is zelfs in drukke omgevingen al reden tot veel klachten. En wat te denken van de vogelpopulaties voor wie de stiltegebieden ook van groot belang zijn. Voor hen worden de stiltegebieden of ontoegankelijk of het laatste wat ze ooit zien. Zeldzame soorten als de Kievit die het al moeilijk hebben, zullen hard getroffen worden.

Ik zie een groot gevaar dat er straks stiltegebieden daadwerkelijk volgezet worden met windmolenparken. Daarmee is het, met alle goede bedoelingen ten spijt, gedaan met het stiltegebied. Het zal er niet meer stil zijn, je zult er geen rust meer kunnen vinden of van de natuur kunnen genieten. De dieren zullen er geen veilige omgeving meer hebben. Het is het begin van het verrommelen van het gebied. Denken dat je met zulke zachte waarborgen gedoseerd een klein beetje kwaliteit kunt inleveren maar het gebied in de kern kunt behouden, is een utopie. Het zal een oncontroleerbaar proces worden, waarin grote belangen zware druk gaan zetten.

Ik begrijp de uitdagingen van de energietransitie en er liggen moeilijke keuzes voor u als beleidsmakers. Maar ik ben er ook van overtuigd dat er voldoende mogelijkheden zijn om ruimte voor windmolens te vinden op minder waardevolle locaties. De natuur- en stiltegebieden die we nog hebben moeten we koesteren. Ik wil u indringend vragen nog eens goed na te denken of dit echt de kant is die we op willen.

En mocht het antwoord dan toch ja zijn, zorg dan voor echte waarborgen. Maak de condities concreet en stevig. Laat gemeenten én RES onderbouwen dat er geen alternatieve methode of locatie is om hetzelfde te bereiken⁴. Definieer harde normen voor het geluidsniveau van windturbines in een stiltegebied. Niet alleen gebaseerd op gemiddelden over langdurige perioden zoals nu, want dan geven de windluwe perioden de ruimte om op andere momenten flink veel meer herrie te maken. En begrensd de piekniveaus. Wees u er ook van bewust dat een enkele decibel in de norm al een enorm verschil maakt. Door de logaritmische schaal waarmee geluid gemeten wordt is 3 decibel al een verdubbeling van de hoeveelheid geluid/herrie. Als u compromissen sluit, houdt dit dan in het achterhoofd en stem niet te makkelijk in met wat maar een klein beetje meer lijkt.

En neem handhaving - en controlemechanismen op zodat de normen echt de normen zijn in de praktijk straks. Ook als de investeerders allang weer verder getrokken zijn...

Ik wens u de rust en wijsheid toe om een goed besluit te nemen.

Met vriendelijke groet,

³ De energie transitie mag een sympathiek imago hebben, het is ook een harde commerciële business vol gehaate investeerders. Volgens recent onderzoek belandt 75% van de subsidies bij buitenlandse investeerders. Die ontwikkelen de plannen, cashen en zijn gevlogen. Het is een utopie om te denken dat die om de omgeving, de natuur of de omwonenden geven.

⁴ Onder het principe het mag alleen als het echt niet anders kan